

## DOSTOSOWANIA POLSKIEGO PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO DO WARUNKÓW UNII EUROPEJSKIEJ<sup>1</sup>

*Roman Urban*

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy  
w Warszawie

Dyrektor: prof. dr hab. Andrzej Kowalski

Słowa kluczowe: przemysł spożywczy, integracja z UE, rynek krajowy, eksport, produkcja, inwestycje, struktura firm, wyniki finansowe

*Key words: food industry, European integration, domestic market, export, production, investments, structure of companies, financial results*

**S y n o p s i s.** Procesy dostosowawcze przemysłu spożywczego do gospodarki rynkowej dobrze przygotowały ten sektor do funkcjonowania na wspólnym rynku europejskim. Po wejściu Polski do UE nastąpiło przyspieszenie rozwoju produkcji i sprzedaży wyrobów przemysłu spożywczego. Był to efekt wzrostu dochodów ludności i rozwoju krajowego rynku żywności oraz bardzo wysokiego tempa wzrostu eksportu produktów rolnospożywczych. Dużą była aktywność inwestycyjna producentów żywności, do czego przyczyniło się wsparcie funduszami UE. Nastąpiła radykalna poprawa wyników i stanu finansowego przedsiębiorstw tego sektora. Nie spełniły się obawy o masowej upadłości firm krajowych i zagrożeniu importem żywności z rozwiniętych krajów UE.

### WSTĘP

O stanie dostosowania przemysłu spożywczego do funkcjonowania na wspólnym rynku europejskim zdecydowały przemiany tego sektora do działania w systemie gospodarki rynkowej, jakie dokonały się w latach 1988-2003. Z punktu widzenia potrzeb integracji szczególnie ważne były następujące przemiany przetwórstwa rolno-spożywczego<sup>2</sup>:

- gruntowna zmiana struktur własnościowych,
- powstanie zróżnicowanej i płynnej struktury podmiotowej, sprzyjającej konkurencji i umożliwiającej odtworzenie rynkowych mechanizmów regulacji,
- przebudowa struktur produkcyjnych skutkująca rozwojem oferty towarowej żywności, bogactwem asortymentowym i wzrostem wartości dodanej do produktów rolnictwa,

<sup>1</sup> Artykuł ten jest wynikiem analiz prowadzonych w IERiGŻ-PIB w Programie Wieloletnim 2005-2009 pt. „Ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju polskiej gospodarki żywnościowej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej” w zadaniu „Ocena stanu polskiej gospodarki żywnościowej po wejściu Polski do UE”.

<sup>2</sup> Szerzej problem ten omówiono w monografii „Przemiany przemysłu spożywczego w latach 1988-2003” (red. R. Urban). IERiGŻ. *Studia i Monografie*, z. 121, Warszawa 2004.

- postęp w efektywności produkcji mierzonej wydajnością pracy i zużyciem energii,
- przyspieszenie modernizacji potencjału wytwórczego sektora, restrukturyzacja przedsiębiorstw, dopływ know-how w sferze zarządzania, organizacji, marketingu, systemów jakości itp.

W przemianach tych istotną rolę odegrały duże inwestycje zagraniczne i szybka prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych, które włączyły sektor w procesy globalizacji. Efektem przemian było ukształtowanie się grupy dużych i średnich przedsiębiorstw, stanowiących trzon poszczególnych sektorów, które pod względem struktury zasobów, standardu jakościowego i sposobu działania nie różniły się istotnie od podobnych firm w krajach starej UE. W przeddzień integracji w większości działów produkcji żywności polskie firmy przemysłu spożywczego miały wyraźne przewagi cenowo-kosztowe nad producentami żywności z krajów UE. Przemiany te miały trwały charakter i tworzyły dobre perspektywy dla dalszego rozwoju polskiego przemysłu spożywczego oraz dla zwiększania roli eksportu w tym rozwoju.

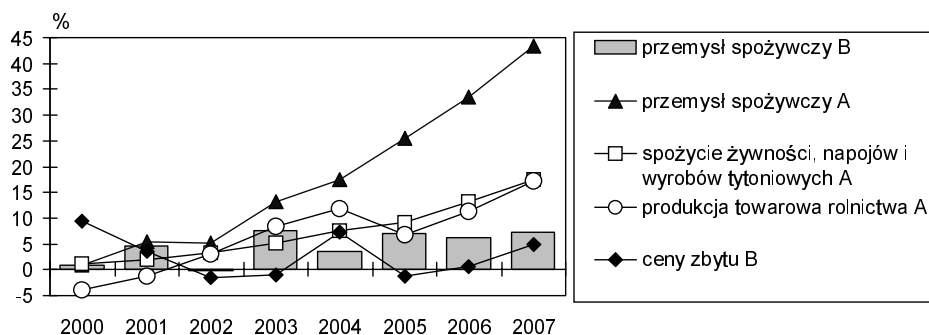
#### ROZWÓJ PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO PO WEJŚCIU DO UNII EUROPEJSKIEJ

Polski przemysł spożywczy dobrze wykorzystał przewagi, jakie osiągnął w wyniku wcześniejszych przekształceń. Po wejściu Polski do UE wystąpiło ożywienie produkcyjne w tym sektorze, którego sprzedaż od 2003 roku zwiększała się w tempie 6-7% rocznie. To ożywienie miało trwałe podstawy, gdyż:

- pod wpływem wzrostu dochodów rozwijał się krajowy rynek żywności i napojów,
- rozwija się również orientacja eksportowa przedsiębiorstw, co wyraża się wzrostem udziału eksportu w sprzedaży sektora (do 22% w 2007 roku).

Skala przyspieszenia rozwoju przemysłu spożywczego była duża. Po kilkuletnim okresie stagnacji (w latach 2000-2002) tempo wzrostu produkcji tego sektora od 2003 roku wynosiło średnio 6,4% rocznie, a wartość produkcji sprzedanej (w cenach stałych) w 2007 roku była o ponad 40% wyższa niż w 1999 roku i o 36,5% wyższa niż w 2002 roku. Istotne jest także to, że w ocenianym okresie przyrost produkcji przemysłu spożywczego był ponad dwukrotnie wyższy niż spożycia krajowego czy też produkcji towarowej rolnictwa (rys. 1). W latach 1999-2007 wartość produkcji przemysłu spożywczego zwiększyła się o 43%, a spożycia żywności, napojów i wyrobów tytoniowych oraz towarowej produkcji rolnictwa o ok. 17,5%. Natomiast w okresie integrowania z UE (w latach 2002-2007) wskaźniki te wynosiły odpowiednio 36,5 i 13,5%.

Różnice wskaźników wzrostu przemysłu spożywczego, popytu krajowego i towarowej produkcji rolnictwa wynikają głównie z rosnącego udziału tego przemysłu w zaopatrzeniu rynku krajowego i w zagospodarowaniu produkcji rolnictwa, a także ze stałego wzrostu stopnia przetworzenia żywności. Najszybciej i systematycznie rozwija się wtórne przetwórstwo żywności, którego wartość w 2007 roku była o ok. 60% wyższa niż w 1999 roku i o 42,5% wyższa niż w 2002 roku (rys. 2). W tym okresie wysoki był także wzrost pierwotnego przetwórstwa produktów rolnictwa, którego wartość była o 40% wyższa niż w końcu lat dziewięćdziesiątych i o 24% przekroczyła poziom z 2002 roku. Spowolnienie tego przetwórstwa nastąpiło dopiero po niskich zbiorach 2006 i 2007 roku. Po wejściu do UE notujemy wyraźne przyspieszenie rozwoju produkcji używek (napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych). Od czterech lat wzrost tej produkcji jest podobny jak całego przemysłu spożywczego. Najwolniej, zarówno po przystąpieniu do UE, jak i w latach wcześniejszych, rozwija się produkcja standardowych produktów spożywczych (przetwórstwo właściwe).



Rysunek 1. Zmiany wartości produkcji przemysłu spożywczego (dotyczy wszystkich firm, łącznie z małymi i mikro) na tle zmian spożycia i produkcji towarowej rolnictwa [%],

A – w stosunku do 1999 roku, B – w stosunku do roku poprzedniego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

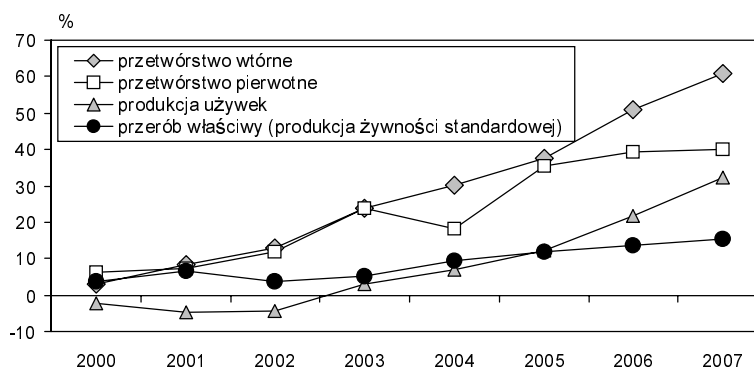
O dużej roli eksportu w przyspieszeniu rozwoju polskiego przemysłu spożywczego świadczą dwa porównania (tab. 1), a mianowicie w latach 2002-2007:

- udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego zwiększył się ponad dwukrotnie z 10,5 do 21,5%,
- prawie 50% przyrostu produkcji przemysłu spożywczego zostało ulokowane na zagranicznych rynkach zbytu.

To ostatnie zjawisko oznacza, że bez przyspieszenia w eksporcie żywności i napojów tempo wzrostu produkcji przemysłu spożywczego byłoby dwukrotnie mniejsze od osiągniętego w latach 2003-2007. Wyniosłoby ono nie ponad 6%, lecz zaledwie około 3% rocznie.

Oceniając rozwój produkcji głównych wyrobów przemysłu spożywczego można stwierdzić, że w ostatnich pięciu latach wysoką tendencją wzrostową miały:

- przerób rzepaku, produkcja spirytusu i siodu (w przetwórstwie pierwotnym),
- produkcja prawie wszystkich głównych wyrobów przetwórstwa wtórnego, w tym szczególnie: przetworów rybnych, napojów bezalkoholowych, wyrobów cukierniczych, łącznie



Rysunek 2. Dynamika rozwoju głównych kierunków przetwórstwa rolno-spożywczego (przyrost w % w stosunku do 1999 roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie niepublikowanych danych GUS.

Tabela 1. Porównanie wartości produkcji przemysłu spożywczego z wartością eksportu (w cenach bieżących)

Wyszczególnienie	Wielkości w roku								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 <sup>a</sup>
Wartość sprzedaży działu [mln zł]:									
– produkcji żywności	89 174	97 047	95 281	101 674	113 470	119 956	126 435	141 790	149 000
– wyrobów tytoniowych	3 718	2 990	3 199	3 349	3 285	3 582	3 119	4 216	4 000
Eksport produktów przemysłu spożywczego [mln zł]	9 752	10 445	10 991	14 359	19 290	23 267	27 800	31 573	32 718
Eksport w % wartości produkcji sprzedanej	10,50	10,45	11,16	13,67	16,52	18,83	21,46	21,63	21,38

<sup>a</sup> wstępny szacunek własny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i IERiGŻ-PIB.

- z czekoladowymi, przypraw, sosów i bulionów, pasz przemysłowych i karmy dla zwierząt domowych, żywności preparowanej, klusek i ciast oraz serów i deserów mlecznych,
- w grupie używek: produkcja piwa, papierosów i napojów spirytusowych,
- w grupie żywności standardowej tylko produkcja warzyw mrożonych, kasz i płatków, śmietany, tłuszczów topionych i ryb.

## INWESTYCJE I STRUKTURY PODMIOTOWE

Od 2003 roku utrzymuje się wysoki poziom inwestowania (tab. 2), którego skutkiem był nie tylko kilkukrotny wzrost liczby zakładów uprawnionych do handlu na wspólnym rynku europejskim, lecz także dalsza znacząca poprawa stanu technicznego i technologicznego zakładów przetwórczych. Pod tym względem polski przemysł spożywczy, a szczególnie liderzy tego sektora, należą do czołówki europejskiej.

W przemyśle spożywczym trwa ożywienie inwestycyjne wywołane przez integrację z Unią Europejską. W 2007 roku wartość inwestycji w przedsiębiorstwach objętych sprawozdawczością finansową wyniosła 6867 mln zł, a w całym przemyśle spożywczym ich wartość można szacować na ok.

Tabela 2. Inwestycje w przemyśle spożywczym

Lata	Inwestycje w przemyśle spożywczym [mln zł]		Udział wydatków na cele budowlane [%]
	w cenach bieżących	w cenach stałych z 2003 r.	
2001	4 710	4 820	31,6
2002	4 750	4 865	26,0
2003	5 708	5 708	29,9
2004	6 757	6 595	33,4
2005	6 190	5 990	30,2
2006	7 149	6 815	30,2
2007	7 206	6 765	30,8

Źródło: dane GUS i obliczenia własne.

7,2 mld zł. Jest to poziom nieco wyższy niż w 2006 roku i aż o ponad 40% niż przed wejściem do Unii Europejskiej.

Ożywienie inwestycyjne w przemyśle spożywczym w okresie integrowania z UE było związane z koniecznością dostosowania zakładów do standardów unijnych. Dlatego największe było one w sektorach wrażliwych, tj. w przetwórstwie produktów pochodzenia zwierzęcego. Liczba zakładów przetwórczych spełniających standardy unijne zwiększyła się:

- 15 razy w sektorze mięsnym,
- 6 razy w mleczarskim i drobiarskim,
- 4 razy w rybnym.

To ożywienie inwestycyjne było także wynikiem wsparcia inwestycji przemysłu spożywczego funduszami unijnymi. Wsparcie to wyniosło 10% wartości inwestycji całego przemysłu spożywczego i 21,1% inwestycji sektorów wrażliwych. Oznaczało to objęcie programami wsparcia ok. 50% projektów inwestycyjnych sektorów wrażliwych oraz prawie 1/4 projektów całego przemysłu spożywczego.

Nie spełniły się obawy o masowej upadłości firm krajowych. Równocześnie ujawniły się tendencje do koncentracji produkcji, czego wyrazem jest zmniejszenie liczby firm małych i mikro oraz wzmocnienie pozycji rynkowej dużych firm i grup kapitałowych.

Wejście do UE nie wywołało żadnych gwałtownych zmian struktury podmiotowej przetwórstwa spożywczego. W bieżącej dekadzie następuje dalszy powolny spadek liczby czynnych zakładów, głównie małych i mikro (tab. 3). Ten proces rozpoczął się już w latach dziewięćdziesiątych i był kontynuowany

zarówno bezpośrednio przed wejściem do UE, jak i po akcesji. Nowym zjawiskiem jest odwrócenie wcześniejszej tendencji do osłabiania pozycji dużych przedsiębiorstw. Po roku 2003 obserwuje się bowiem zwiększanie udziału takich przedsiębiorstw w produkcji i zatrudnieniu całego sektora, głównie kosztem firm małych i mikro (rys. 3). Jest to sygnał powrotu tendencji do koncentracji produkcji przemysłu spożywczego.

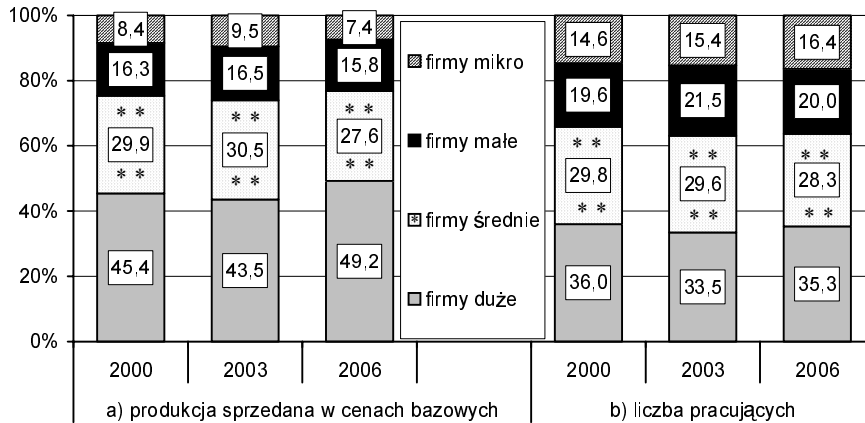
Powszechnym zjawiskiem było i jest zmniejszenie liczby mikrofirm. W latach 2000-2006 ich liczebność zmniejszyła się o 21%, a w latach 2003-2006 o 6%. Mimo tego spadku, udział mikrofirm w obrotach sektora utrzymuje się prawie na niezmiennym poziomie (ok. 9%). Te podmioty sektora największą rolę odgrywają w piekarnictwie i w przetwórstwie mięsa czerwonego. W tych dwóch sektorach działa łącznie ponad 5 tys. mikrofirm, co stanowi prawie połowę wszystkich czynnych mikrofirm. Dużo takich firm działa także w sektorze młynarskim i owocowo-warzywnym, a także produkcji lodów i napojów bezalkoholowych, pieczywa cukierniczego, makaronów oraz w produkcji innych słodczy i koncentratów spożywczych. Małe firmy przemysłowe i mikrofirmy nie odgrywają większej roli w produkcji cukru, olejów, przetworów ziemniaczanych, soków pitnych oraz w większości branż wytwarzających używki.

Innym zjawiskiem godnym podkreślenia jest znaczący wzrost liczby i udziału w produkcji dużych firm przemysłowych w takich sektorach, jak: przetwórstwo mięsa (czerwone-

Tabela 3. Liczba firm produkujących żywność i napoje

Kategoria	Liczba w roku		
	2000	2003	2006
Firmy duże (> 250 pracowników)	349	270	292
Firmy średnie (50-249 pracowników)	1 399	1 255	1 282
Firmy małe (10-49 pracowników)	5 269	5 426	4 826
Razem przemysłowe	7 017	6 951	6 400
Mikrofirmy (do 9 pracowników)	14 960	12 565	11 862
Łącznie	21 977	19 516	18 262

Źródło: niepublikowane dane GUS.



Rysunek 3. Struktura producentów żywności i napojów [%]  
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

go i białego) i ryb oraz w piekarnictwie. W innych działach produkcji żywności i używek następował systematyczny spadek liczby dużych firm, ale przy równoczesnym istotnym wzroście wartości produkcji.

#### STAN EKONOMICZNO-FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW

Po wejściu do UE nastąpiła znacząca poprawa wyników i stanu ekonomiczno-finansowego przedsiębiorstw przemysłu spożywczego. Wzrosły zyski sektora (prawie trzykrotnie), rentowność jest bezpieczna i konkurencyjna w porównaniu z innymi zastosowaniami kapitału, poprawiła się płynność bieżąca, a zadłużenie firm jest relatywnie niskie.

O skali poprawy tych wyników świadczy to, że w 2007 roku (tab. 4):

- wartość obrotów w cenach bieżących była o 16,5% wyższa niż w 2006 roku i o 51,5% wyższa niż w 2003 roku,
- wynik netto (zysk) przedsiębiorstw zwiększył się o 27% i był wyższy ponad czterokrotnie lub więcej niż w 2003 roku,
- kapitał własny firm był prawie o 50% wyższy niż w 2003 roku i o 14% przekroczył poziom z 2006 roku,
- wartość środków własnych w obrocie była o 15% wyższa niż w 2006 roku i ponad dwukrotnie większa niż przed wejściem do UE.

Poprawę tych głównych mierników stanu ekonomiczno-finansowego przemysłu spożywczego osiągnięto przy niewielkich zmianach zatrudnienia i nieznacznym wzroście wartości zadłużenia długoterminowego. Zjawiska te oznaczają, że istotną cechą ostatnich lat jest szybko rosnąca wydajność pracy oraz niewielkie obniżanie relatywnego poziomu zadłużenia długoterminowego, mierzonego relacją wartości tego zadłużenia do wartości kapitału własnego (z 0,14 w 2003 roku do 0,13 w 2007 roku).

Inna była skala zmian głównych wskaźników finansowych przedsiębiorstw. Ich dużą poprawę osiągnięto głównie w pierwszym roku po wejściu do UE, a w latach następnych były one względnie stabilne ze słabą tendencją wzrostową (tab. 5). W 2004 roku względny poziom

Tabela 4. Wyniki ekonomiczno-finansowe przedsiębiorstw przemysłu spożywczego

Wyszczególnienie	Wielkości w roku					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Produkcja sprzedana w cenach bazowych [mld zł]	82,6	88,1	104,0	107,1	114,5	133,5
Zatrudnienie [tys. osób]	325,3	321,3	321,2	324,8	328,9	337,9
Zysk netto [mld zł]	1,9	1,6	4,6	4,4	5,1	6,5
Kapitał własny [mld zł]	28,4	30,1	33,2	36,4	39,3	44,8
Środki własne w obrocie [mld zł]	4,8	5,1	6,5	8,0	9,4	10,8
Zadłużenie długoterminowe [mld zł]	3,6	4,2	5,0	5,1	5,6	5,8
Nakłady inwestycyjne [mld zł]	3,9	4,9	6,7	5,9	6,5	6,9

Źródło: niepublikowane dane GUS opracowane na podstawie sprawozdań finansowych składanych przez ok. 3000 przedsiębiorstw przemysłu spożywczego.

Tabela 5. Wskaźniki finansowe przemysłu spożywczego

Wyszczególnienie	Wielkości w roku					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wskaźnik rentowności [%] przychodów netto:						
– zysk brutto	3,03	2,58	4,77	4,41	4,76	5,25
– zysk netto	1,99	1,56	3,87	3,54	3,86	4,25
– przychody gotówki <sup>a</sup>	5,47	5,11	7,18	7,05	7,19	7,28
– nadwyżka operacyjna <sup>b</sup>	8,87	8,47	9,59	9,25	9,26	9,63
ROE, tj. zysk netto w % kapitału własnego	6,77	5,31	13,99	11,99	12,87	14,45
Koszty finansowe w % przychodów netto	2,36	2,34	1,50	1,33	1,17	1,36
Wskaźnik płynności	1,19	1,19	1,22	1,27	1,30	1,30
Udział kapitału własnego w finansowaniu majątku obrotowego [%]	16,1	15,8	17,9	21,3	22,9	22,9
Udział przedsiębiorstw <sup>c</sup> osiągających zyski netto [%]:						
– w ogólnej liczbie firm	72,1	74,4	78,9	78,4	79,4	83,8
– w przychodach przemysłu	78,3	79,0	83,3	85,8	89,3	90,1

<sup>a</sup> – zysk netto + amortyzacja; <sup>b</sup> – zysk brutto + amortyzacja + koszty finansowe; <sup>c</sup> – dotyczy dużych i średnich producentów żywności i napojów

Źródło: obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie niepublikowanych danych GUS.

zysków (brutto i netto) zwiększył się dwukrotnie, a w kolejnych latach ustabilizował się on na wysokim i bezpiecznym poziomie. W 2007 roku wskaźniki rentowności zwiększyły się średnio o 1/10. Firmy zwiększyły zdolność generowania gotówki (z nieco ponad 5% przychodów do ponad 7%). Niewielki przyrost nadwyżki operacyjnej (przychodów nad kosztami) wskazuje, że głównym źródłem poprawy wyników finansowych przedsiębiorstw było zmniejszenie obciążeń związanych z opłatą za korzystanie z kapitału obcego (tzw. kosztów finansowych), a także obciążeń z tytułu podatku dochodowego. Średnie obciążenie zysku brutto tym podatkiem zmniejszyło się z 40% w 2003 roku do ok. 20% w latach 2005-2007.

Niezwykle istotnym efektem poprawy wyników finansowych przemysłu spożywczego jest to, że wskaźnik ROE, wyrażający stopę zysku z kapitału własnego angażowanego w działalność tego przemysłu, poprawił się z ok. 6% w latach 2001-2003 do ponad 14% w 2007 roku. Jest to stopa zysku ponad dwukrotnie wyższa od oprocentowania lokat bankowych czy też obligacji państwowych, a więc konkurencyjna z innymi zastosowaniami kapitału i zapewniająca premię za ryzyko inwestowania w produkcję żywności i napojów.

Poprawa wyników finansowych i stanu ekonomicznego firm przemysłu spożywczego była zjawiskiem powszechnym, obejmującym wszystkie główne kierunki przetwórstwa i branże tego przemysłu (tab. 6). Równocześnie nastąpiło zmniejszenie branżowych rozpiętości podstawowych wskaźników rentowności i stanu ekonomicznego przedsiębiorstw. W 2007 roku wszystkie branże były rentowne, a rozpiętość między skrajnymi wskaźnikami rentowności wynosiła 13,5 punktów procentowych (wobec 18,1 p.p. w 2003 roku).

Tabela 6. Wybrane wskaźniki finansowe i stan finansowy branż przemysłu spożywczego<sup>a</sup>

Branże	ROE (zysk netto w % kapitału własnego)		Bieżąca płynność finansowa	
	2003	2007	2003	2007
Mięso	5,14	12,89	1,03	1,05
Mięso drobiowe	6,42	12,81	1,03	1,14
Mleko	5,44	16,24	1,29	1,41
Ryby	4,56	12,34	1,21	1,28
Zboża	7,70	16,27	1,07	1,17
Cukier	-20,43	3,58	1,07	1,99
Owoce i warzywa	3,79	9,32	1,23	1,32
Ziemniaki	3,27	6,35	1,43	3,75
Olej	8,54	6,37	1,30	1,29
Pasze	14,60	13,06	1,47	1,90
Pieczywo	4,80	22,35	0,96	1,27
Wyroby cukiernicze	7,40	14,34	1,33	1,49
Koncentraty spożywcze <sup>b</sup>	12,01	21,59	1,74	1,43
Napoje bezalkoholowe	11,36	13,43	1,21	1,38
Spirytus	4,06	16,18	1,37	1,29
Piwo i słód	13,32	36,56	0,67	0,66
Wino	-2,10	6,90	1,06	1,49
Wyroby tytoniowe	3,82	10,85	1,42	0,95
Produkcja żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	5,31	14,45	1,19	1,30

<sup>a</sup> – dotyczy firm zatrudniających więcej niż 9 pracowników, <sup>b</sup> – łącznie z przetwórstwem kawy i herbaty  
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS o wynikach finansowych przedsiębiorstw zatrudniających ponad 9 osób.

## WNIOSKI I KONKLUZJE

Cztery lata funkcjonowania na wspólnym rynku europejskim wskazują, że polski przemysł spożywczy jest konkurencyjny na tym rynku, posiada atrakcyjną dla odbiorców ofertę towarową i jest zdolny do rozwoju przetwórstwa i produkcji żywności także z surowców nie wytwarzanych przez polskie rolnictwo.

Przemysł spożywczy jest czynnikiem stabilizującym rynek i ceny żywności, a wpływ tego czynnika jest tym większy, im wyższy jest stopień przetwórstwa żywności, gdyż zmiany cen na poziomie przetwórcy i konsumenta są mniejsze niż cen płaconych rolnikom.



Przemysł spożywczy jest beneficjentem integracji z UE. Wysokie było tempo wzrostu produkcji tego przemysłu. Wysoki jest poziom inwestowania oraz bezpieczna i stabilna sytuacja ekonomiczno-finansowa przetwórstwa. Nie było gwałtownych zmian struktury podmiotowej przemysłu. Stan jego dostosowań do integracji był lepszy niż oczekiwano.

#### LITERATURA

- Drożdż J. 2008: Analiza ekonomiczno-finansowa przemysłu spożywczego w latach 2003-2007. *Studia i Monografie*, IERiGŻ-PIB, z. 139.
- Łopaciuk W. 2008: Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi. [W:] Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi. Stan i perspektywy. *Analizy Rynkowe*, nr 28, s. 5-12. IERiGŻ-PIB, ARR, MRiRW.
- Szczepaniak I. (red.) 2008: Ocena rozwoju konkurencyjności polskich producentów żywności po integracji z Unią Europejską. Seria Program Wieloletni 2005-2009, nr 99. IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Świetlik K. 2008: Ogólne tendencje w rozwoju popytu na żywność. [W:] Popyt na żywność. Stan i perspektywy. *Analizy Rynkowe*, nr 9, s. 7-18. IERiGŻ-PIB, ARR, MRiRW.
- Urban R. (red.) 2004: Przemiany przemysłu spożywczego w latach 1988-2003. 2004: *Studia i Monografie*, z. 121. IERiGŻ.
- Urban R. (red.) 2007: Stan polskiej gospodarki żywnościowej po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Seria Program Wieloletni 2005-2009, nr 69. IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Urban R. 2008: Polski rynek żywności i napojów. *Przemysł Spożywczy*, nr 8, s. 26-30.
- Urban R., Drożdż J., Staszczak A. 2008: Wpływ integracji z Unią Europejską na polski przemysł spożywczy. [W:] Wpływ integracji z Unią Europejską na polską gospodarkę żywnościową (red. R. Urban). Seria Program Wieloletni 2005-2009, nr 90, s. 83-115. IERiGŻ-PIB, Warszawa.

*Roman Urban*

#### ADJUSTMENT OF POLISH FOOD INDUSTRY TO THE EUROPEAN UNION REQUIREMENTS

##### Summary

Due to adjustment processes to the market economy Polish food industry was very well prepared to operate at the Single European Market. After the accession to the EU the production of food products as well as their sale have accelerated. It resulted from a rise in personal incomes, development of domestic food market and from high growth rate of agri-food exports. Polish food producers showed intensive investment activities, which reflected the support out of the EU funds. Finally there was a distinct improvement financial results and economic performance of the sector. The previous threats concerning mass bankruptcies of the domestic companies and a peaking up agri-food imports from the EU turned false.

Adres do korespondencji:  
prof. dr hab. Roman Urban  
Instytut Ekonomiki Rolnictwa  
i Gospodarki Żywnościowej  
Państwowy Instytut Badawczy  
ul. Świętokrzyska 20  
00-002 Warszawa  
tel. (0 22) 505 44 46  
e-mail: urban@ierigz.waw.pl